

Η επιρροή της κυκλοφορίας των βαρέων οχημάτων στα οδικά ατυχήματα στην Ελλάδα

Ι.Γκόλιας   Γ.Γιαννής   Ε.Παπαδημητρίου
ΕΜΠ - Τομέας Μεταφορών και Συγκοινωνιακής Υποδομής

*4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οδικής Ασφάλειας
Αθήνα, 5 - 6 Νοεμβρίου 2009*

Εισαγωγή

- Τα φορτηγά και τα λεωφορεία αποτελούν κατηγορίες οχημάτων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στην κυκλοφορία και στην οδική ασφάλεια
  - Αυξημένη μάζα και βάρος
  - Διαφορετική χρήση (εμπορική, αναψυχή, δημόσιες μεταφορές)
  - Αυξημένα οχηματοχιλιόμετρα
  - Ειδικοί κυκλοφοριακοί και λειτουργικοί κανόνες
- Οι κατηγορίες οχημάτων αυτές σχετίζονται με σοβαρότερα οδικά ατυχήματα
  - Μεγαλύτερες διαστάσεις οχημάτων με αποτέλεσμα σοβαρότερες συνέπειες για τους άλλους χρήστες του οδικού δικτύου
  - Ιδιαίτερα για τους πιο ευάλωτους χρήστες του οδικού δικτύου

Στόχος

- Στόχος της έρευνας είναι η ανάλυση των χαρακτηριστικών των οδικών ατυχημάτων φορτηγών και λεωφορείων στην Ελλάδα.
- Εξετάζεται η επιρροή της συμμετοχής φορτηγού ή λεωφορείου σε οδικό ατύχημα στη σοβαρότητα του ατυχήματος σε σχέση με βασικές παραμέτρους
  - Τύπος περιοχής (εντός / εκτός κατοικημένης περιοχής)
  - Τύπος οχήματος (φορτηγό / λεωφορείο)
  - Τύπος ατυχήματος
  - Ηλικία οδηγού

Μεθοδολογία

- Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η έλλειψη στοιχείων έκθεσης στον κίνδυνο (οχηματοχιλιόμετρα), εξετάζονται μόνο δείκτες σοβαρότητας (νεκροί ανά ατυχήματα)
- Υπολογίζονται κατανομές των νεκρών ανά τύπο ατυχήματος, υπό την υπόθεση ότι η έκθεση στον κίνδυνο είναι σταθερή σε διαφορετικούς τύπους ατυχημάτων
- Βασικές τάσεις ατυχημάτων φορτηγών και λεωφορείων στην Ευρώπη και στην Ελλάδα
- Συνολικοί δείκτες σοβαρότητας ατυχημάτων με ή χωρίς εμπλοκή φορτηγού ή λεωφορείου
- Αναλυτικοί (disaggregated) δείκτες ανά τύπο περιοχής, τύπο οχήματος, τύπο ατυχήματος, ηλικία οδηγού

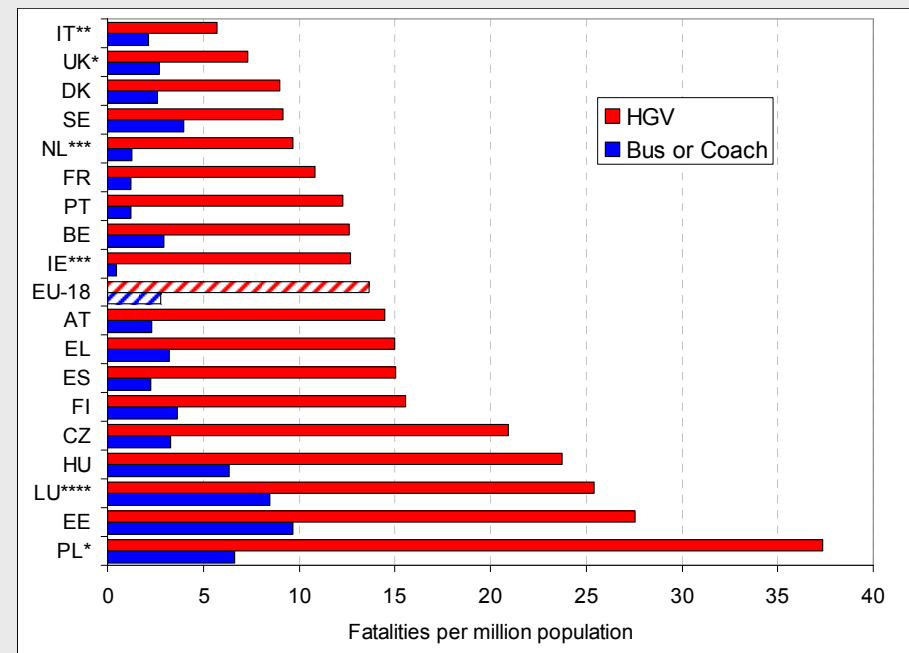
Δεδομένα

- Δεδομένα οδικών ατυχημάτων και παθόντων από τη βάση δεδομένων του Τομέα Μεταφορών και Συγκοινωνιακής Υποδομής του ΕΜΠ
- Λεπτομερή εξατομικευμένα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΣΥΕ) για τα οδικά ατυχήματα και τους παθόντες κατά την περίοδο 2002-2007

Δείκτες ατυχημάτων φορτηγών και λεωφορείων στην ΕΕ

- Δείκτες ατυχημάτων (νεκροί ανά πληθυσμό) με εμπλοκή φορτηγού ή λεωφορείου σε 18 Ευρωπαϊκές χώρες (2006)
- Οι δείκτες ατυχημάτων της Ελλάδας είναι σημαντικά υψηλότεροι από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, ενώ τα νέα κράτη μέλη παρουσιάζουν τους υψηλότερους δείκτες
- Στην Ελλάδα, τα ατυχήματα με συμμετοχή φορτηγού ή λεωφορείου ανέρχονται στο 15% του συνόλου των ατυχημάτων, ενώ το σύνολο των νεκρών ανέρχεται σε 20% αντίστοιχα.

* Data from 2005 (UK = GB 2006 + NI 2005)
** Data from 2004

*** Data from 2003
**** Data from 2002

Source: CARE Database / EC
Date of query: July 2008
Source of population data: EUROSTAT

Σοβαρότητα ατυχημάτων - Φορτηγά

Δείκτες σοβαρότητας (Παθόντες ανά ατύχημα)	Με εμπλοκή φορτηγού	Χωρίς εμπλοκή φορτηγού	Σύνολο ατυχημάτων
Μη παθών οδηγός	1,01	0,85	0,87
Νεκρός	0,17	0,09	0,10
Βαριά τραυματίας	0,17	0,14	0,14
Ελαφρά τραυματίας	1,17	1,17	1,17

- Ο δείκτης σοβαρότητας (νεκροί ανά ατυχήματα) σε ατυχήματα με εμπλοκή φορτηγού είναι κατά 70% υψηλότερος από το μέσο όρο και σχεδόν διπλάσιος από τον αντίστοιχο δείκτη ατυχημάτων χωρίς εμπλοκή φορτηγού
- Δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφορές ως προς τους βαριά / ελαφρά τραυματίες
- Ο δείκτης των μη παθόντων οδηγών είναι κατά 19% υψηλότερος σε ατυχήματα με εμπλοκή φορτηγού (καλύτερη προστασία του οδηγού του φορτηγού)

Σοβαρότητα ατυχημάτων - Λεωφορεία

Δείκτες σοβαρότητας (Παθόντες ανά ατύχημα)	Με εμπλοκή λεωφορείου	Χωρίς εμπλοκή λεωφορείου	Σύνολο ατυχημάτων
Μη παθών οδηγός	1,18	0,86	0,87
Νεκρός	0,12	0,10	0,10
Βαριά τραυματίας	0,14	0,14	0,14
Ελαφρά τραυματίας	1,28	1,16	1,17

- Ο δείκτης σοβαρότητας νεκρών σε ατυχήματα με εμπλοκή λεωφορείου είναι κατά 20% υψηλότερος
- Ο δείκτης ελαφρά τραυματιών είναι κατά 10% υψηλότερος σε ατυχήματα με εμπλοκή λεωφορείου (μεγαλύτερη πληρότητα των λεωφορείων)
- Ο δείκτης των μη παθόντων οδηγών είναι κατά 35% υψηλότερος σε ατυχήματα με εμπλοκή φορτηγού, επομένως οι οδηγοί των λεωφορείων είναι περισσότερο προστατευμένοι από τους οδηγούς φορτηγών, αλλά και από τους επιβάτες των λεωφορείων

Δείκτες σοβαρότητας ανά ηλικία οδηγού – Φορτηγά

Δείκτες σοβαρότητας (Παθόντες ανά ατύχημα)	Ηλικία οδηγού φορτηγού*			
	25-34	35-54	55-64	Σύνολο
Μη παθών οδηγός	1,04	1,04	0,97	1,02
Νεκρός	0,16	0,19	0,18	0,17
Βαριά τραυματίας	0,16	0,13	0,15	0,23
Ελαφρά τραυματίας	1,16	1,15	1,18	1,18

*Οι ηλικίες <25 και >65 δεν εξετάζονται λόγω περιορισμένου δείγματος

- Η ηλικία του οδηγού του φορτηγού δεν φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά το δείκτη σοβαρότητας (το μέγεθος οχήματος πιθανόν επηρεάζει περισσότερο)

Δείκτες σοβαρότητας ανά ηλικία οδηγού – Λεωφορεία

Δείκτες σοβαρότητας (Παθόντες ανά ατύχημα)	Ηλικία οδηγού λεωφορείου*			
	25-34	35-54	55-64	Σύνολο
Μη παθών οδηγός	1,20	1,21	1,12	1,19
Νεκρός	0,08	0,11	0,25	0,12
Βαριά τραυματίας	0,13	0,13	0,18	0,14
Ελαφρά τραυματίας	1,26	1,29	1,43	1,30

*Οι ηλικίες <25 και >65 δεν εξετάζονται λόγω περιορισμένου δείγματος

- Οι οδηγοί λεωφορείων μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών) τείνουν να εμπλέκονται σε ατυχήματα με περισσότερους νεκρούς (σχεδόν διπλάσια σοβαρότητα) και ελαφρώς περισσότερους βαριά και ελαφρά τραυματίες
- Πληρότητα λεωφορείου: κάποια ανεπάρκεια στις οδηγικές ικανότητες ή στη συμπεριφορά του μεγαλύτερης ηλικίας οδηγού λεωφορείου έχει ως αποτέλεσμα σοβαρότερες συνέπειες του ατυχήματος για το όχημα και για τους επιβάτες

Ποσοστά νεκρών ανά τύπο ατυχήματος και τύπο περιοχής - Φορτηγά

Τύπος ατυχήματος	Εντός κατοικημένης περιοχής			Εκτός κατοικημένης περιοχής		
	Με εμπλοκή φορτηγού	Χωρίς εμπλοκή φορτηγού	Διαφορά	Με εμπλοκή φορτηγού	Χωρίς εμπλοκή φορτηγού	Διαφορά
Εκτροπή από την οδό	2,9%	12,9%	-10,0%	9,9%	24,1%	-14,2%
Μετωπική σύγκρουση	12,8%	6,5%	6,3%	23,2%	14,5%	8,7%
Νωτομετωπική σύγκρουση	7,5%	4,5%	3,0%	9,6%	5,9%	3,7%
Παράσυρση πεζού	27,7%	24,2%	3,4%	7,3%	7,8%	-0,5%
Πλάγια σύγκρουση	6,7%	3,7%	2,9%	3,2%	1,9%	1,3%
Πλαγιομετωπική σύγκρουση	30,5%	20,1%	10,4%	35,8%	18,9%	16,9%
Πρόσκρουση σε αντικείμενο	8,7%	22,6%	-13,9%	6,7%	18,9%	-12,1%
Άλλος	3,3%	5,5%	-2,2%	4,3%	8,1%	-3,8%
Σύνολο	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	

- Οι νεκροί σε ατυχήματα με συμμετοχή φορτηγού σχετίζονται κυρίως με μετωπικές και πλαγιομετωπικές συγκρούσεις, ιδιαίτερα εκτός κατοικημένης περιοχής
- Οι νεκροί σε ατυχήματα με συμμετοχή φορτηγού εντός κατοικημένης περιοχής σχετίζονται κυρίως με εκτροπή από την οδό ή σύγκρουση με σταθερό αντικείμενο

Ποσοστά νεκρών ανά τύπο ατυχήματος και τύπο περιοχής - Λεωφορεία

Τύπος ατυχήματος	Εντός κατοικημένης περιοχής			Εκτός κατοικημένης περιοχής		
	Με εμπλοκή λεωφορείου	Χωρίς εμπλοκή λεωφορείου	Διαφορά	Με εμπλοκή λεωφορείου	Χωρίς εμπλοκή λεωφορείου	Διαφορά
Εκτροπή από την οδό	0,0%	11,2%	-11,2%	2,2%	21,4%	-19,2%
Μετωπική σύγκρουση	17,4%	7,5%	10,0%	28,0%	16,1%	11,9%
Νωτομετωπική σύγκρουση	5,5%	5,1%	0,4%	6,0%	6,8%	-0,8%
Παράσυρση πεζού	20,2%	25,1%	-4,9%	4,9%	7,8%	-2,8%
Πλάγια σύγκρουση	8,3%	4,2%	4,1%	8,2%	2,0%	6,2%
Πλαγιομετωπική σύγκρουση	41,3%	21,6%	19,7%	39,0%	22,3%	16,7%
Πρόσκρουση σε αντικείμενο	7,3%	20,2%	-12,9%	11,0%	16,2%	-5,2%
Άλλος	0,0%	5,2%	-5,2%	0,5%	7,4%	-6,9%
Σύνολο	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	

- Τα ποσοστά νεκρών συγκεντρώνονται στις μετωπικές και πλαγιομετωπικές συγκρούσεις
- Μικρότερη πιθανότητα νεκρών πεζών σε ατυχήματα με εμπλοκή λεωφορείου

Ποσοστό νεκρών ανά τύπο ατυχήματος και φωτισμό - Φορτηγά

Τύπος ατυχήματος	Ημέρα			Νύχτα		
	Με εμπλοκή φορτηγού	Χωρίς εμπλοκή φορτηγού	Διαφορά	Με εμπλοκή φορτηγού	Χωρίς εμπλοκή φορτηγού	Διαφορά
Εκτροπή από την οδό	6,9%	18,0%	-11,1%	7,3%	19,6%	-12,3%
Μετωπική / πλαγιομετωπική	54,0%	36,5%	17,5%	50,2%	24,4%	25,7%
Νωτομετωπική σύγκρουση	7,9%	4,7%	3,2%	10,4%	5,7%	4,6%
Παράσυρση πεζού	15,5%	14,7%	0,7%	15,6%	16,2%	-0,5%
Πλάγια σύγκρουση	6,1%	3,2%	2,8%	2,0%	2,4%	-0,3%
Πρόσκρουση σε αντικείμενο	5,8%	15,5%	-9,7%	10,7%	25,3%	-14,6%
Άλλος	3,8%	7,3%	-3,4%	3,9%	6,5%	-2,6%
Σύνολο	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	

- Αυξημένα ποσοστά μετωπικών και πλαγιομετωπικών συγκρούσεων, τόσο κατά την ημέρα όσο και κατά τη νύχτα
- Το ποσοστό νεκρών σε μετωπικές / πλαγιομετωπικές συγκρούσεις με συμμετοχή φορτηγού είναι αυξημένο τη νύχτα σε σχέση με τις συγκρούσεις χωρίς συμμετοχή φορτηγού

Ποσοστό νεκρών ανά τύπο ατυχήματος και φωτισμό - Λεωφορεία

Τύπος ατυχήματος	Ημέρα			Νύχτα		
	Με εμπλοκή φορτηγού	Χωρίς εμπλοκή φορτηγού	Διαφορά	Με εμπλοκή φορτηγού	Χωρίς εμπλοκή φορτηγού	Διαφορά
Εκτροπή από την οδό	2,3%	15,5%	-13,2%	0,0%	18,1%	-18,1%
Μετωπική / πλαγιομετωπική	62,3%	40,4%	21,8%	66,4%	27,5%	38,9%
Νωτομετωπική σύγκρουση	7,4%	5,5%	1,9%	3,4%	6,6%	-3,1%
Παράσυρση πεζού	12,6%	15,0%	-2,5%	7,8%	16,3%	-8,6%
Πλάγια σύγκρουση	11,4%	3,7%	7,7%	3,4%	2,3%	1,2%
Πρόσκρουση σε αντικείμενο	3,4%	13,3%	-9,8%	19,0%	23,0%	-4,0%
Άλλος	0,6%	6,6%	-6,0%	0,0%	6,2%	-6,2%
Σύνολο	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	

- Παρόμοια αποτελέσματα όσον αφορά στα λεωφορεία
- Διαφορές στην έκθεση στον κίνδυνο μεταξύ ημέρας και νύχτας (η έκθεση στον κίνδυνο φορτηγών και λεωφορείων εκτός κατοικημένης περιοχής πιθανόν δεν διαφέρει σημαντικά μεταξύ ημέρας και νύχτας)

Συμπεράσματα

- Αυξημένη σοβαρότητα ατυχημάτων με εμπλοκή φορτηγού ή λεωφορείου
- Αυξημένοι δείκτες ελαφρά τραυματιών σε ατυχήματα με συμμετοχή λεωφορείου
- Η σοβαρότητα των ατυχημάτων των φορτηγών είναι ανεξάρτητη της ηλικίας του οδηγού
- Οι οδηγοί λεωφορείων ηλικίας 55-64 ετών σχετίζονται με αυξημένους δείκτες νεκρών και τραυματιών ανά ατύχημα
- Αυξημένη εμπλοκή των φορτηγών και λεωφορείων σε μετωπικές και πλαγιομετωπικές συγκρούσεις, ιδιαίτερα εκτός κατοικημένης περιοχής και κατά τη διάρκεια της νύχτας (όπου αντικατοπτρίζεται η έκθεση στον κίνδυνο)

Συμπεράσματα

- Τα αποτελέσματα αυτά επιβεβαιώνουν άλλες έρευνες διεθνώς σχετικά με τη σοβαρότητα των ατυχημάτων των φορτηγών και λεωφορείων
- Αναδεικνύουν επίσης ορισμένες ιδιαιτερότητες που παρατηρούνται στην Ελλάδα
  - Έλλειψη στοιχείων έκθεσης στον κίνδυνο
  - Ρόλος της οδικής υποδομής
  - Ασφάλεια επιβατών των λεωφορείων
  - Πλαίσιο ανανέωσης επαγγελματικών αδειών οδήγησης
- Σε κάθε περίπτωση, μπορεί να εξεταστούν κατάλληλα μέτρα με βάση τη διεθνή εμπειρία

Μέτρα βελτίωσης της ασφάλειας των φορηγών και λεωφορείων

- Η ισχυρή συσχέτιση των φορηγών και λεωφορείων με μετωπικές / πλαγιομετωπικές συγκρούσεις, ιδιαίτερα εκτός κατοικημένης περιοχής και κατά τη νύχτα, αναδεικνύει το ρόλο του οδικού περιβάλλοντος
- Μέτρα βελτίωσης της οδικής υποδομής
  - Καλύτερος φυσικός διαχωρισμός κατευθύνσεων
  - Βελτίωση φωτισμού
- Αστυνόμευση
  - Όρια ταχύτητας, προσπάραση κλπ.

Μέτρα βελτίωσης της ασφάλειας των φορτηγών και λεωφορείων

- Η αυξημένη πιθανότητα ελαφρών τραυματισμών σε ατυχήματα με εμπλοκή λεωφορείου πιθανόν να οφείλεται στην αυξημένη πληρότητα του οχήματος
  - Βελτίωση σχεδιασμού καθισμάτων
  - Υποχρεωτική χρήση ζώνης ασφαλείας επιβατών
  - Βελτίωση διαδικασιών εκκένωσης οχήματος
- Συσχέτιση των μεγαλύτερης ηλικίας οδηγών λεωφορείων με περισσότερους παθόντες ανά ατύχημα
  - Συνεχής εκπαίδευση και συστηματική αξιολόγηση οδηγικών ικανοτήτων
  - Επανεξέταση του πλαισίου 5-ετούς ανανέωσης των επαγγελματικών αδειών οδήγησης στον ισχύοντα ΚΟΚ για τη συγκεκριμένη κατηγορία οδηγών
  - Προώθηση συστημάτων υποβοήθησης οδήγησης (in-vehicle driver assistance systems)

Περαιτέρω έρευνα

- Περαιτέρω έρευνα είναι απαραίτητη για τη διερεύνηση πρόσθετων κρίσιμων παραμέτρων με βάση τη διεθνή εμπειρία
  - Καμπυλότητα οδού
  - Μέγεθος και διάταξη οχήματος (πχ. ρυμουλκό)
  - Εμπειρία οδηγού
- Η χρήση στοιχείων έκθεσης στον κίνδυνο μπορεί να οδηγήσει στον υπολογισμό δεικτών επικινδυνότητας
  - Διανυθέντα οχηματοχιλιόμετρα
  - Πλήθος αδειών οδήγησης
  - Πλήθος κυκλοφορούντων οχημάτων
- Τα στοιχεία αυτά δεν είναι διαθέσιμα / προσβάσιμα στην Ελλάδα

